

Nr 10

Av herr **Öhman** och herr **Persson, Helmer**, *angående vissa åtgärder för säkrande av full sysselsättning i Skåne.*

Vid 1956 års riksdag motionerade Hilding Hagberg (k) och Gustav Johansson (k) om att riksdagen i skrivelse till regeringen skulle anhålla om tillsättandet av en utredning med uppdrag att framlägga förslag till erforderliga åtgärder för säkrandet av full sysselsättning i Skånes städer och landsbygdskommuner. Motionen vann inte riksdagens bifall. Men hur väl-motiverat förslaget i verkligheten var därom vittnar läget i dag i Skåne.

I de båda skånelänen finns nu omkring 5 000 registrerade arbetslösa var-av över 1 500 i Kristianstads län och över 3 300 i Malmöhus län enligt upp-gifterna den 15 december 1958. Det är en ökning med 300 sedan december 1957. Flertalet tillhör erkända arbetslöshetskassor, men många av dem är redan utförsäkrade. Under jul- och nyårshelgen var omkring 8 500 arbetare permitterade, vilket är nära 2 000 fler än föregående år. Därtill kommer många som arbetar 4—5 dagar i veckan, tusentals småjordbrukare vilkas jordbruk är så små att de för sin försörjning är hänvisade till arbete på annat håll, diversearbetare, husmödrar och andra. Detta visar att situa-tionen är mycket allvarlig.

Sysselsättningen är mycket ojämn bland lant-, skogs-, textil-, bekläd-nads-, sko-, metall-, byggnadsämnes- och fabriksarbetarna. Därför är det nödvändigt att nya arbetstillfällen skapas och att staten och kommunerna vidtager omedelbara åtgärder för att ordna igångsättande av arbeten av skilda slag. I Malmö stad finns det t. ex. 350 arbetslösa som redan är ut-försäkrade. Av dessa hade endast 16 anvisats kommunalt reservarbete i början av detta år. Liknande förhållanden råder på andra orter. Att på kort sikt kunna bygga upp nya industrier och på den vägen lösa sysselsättningen för de arbetslösa är inte möjligt. Detta är åtgärder på längre sikt och där-för nödvändiga att vidtaga. Vi har tidigare aktualiserat sådana åtgärder bl. a. i motion nr 581 år 1956.

För dagen gäller det att inrikta verksamheten på tre speciella områden vilka var för sig och tillsammans kan lösa sysselsättningen för ett stort antal arbetslösa. Det gäller bostadsbyggandet, förbättring av vägnätet och uppförande av anläggningar för höggradig rening av avloppsvattnet.

Enligt en på ort och ställe företagen undersökning finns det mer än 40 000 familjer som söker ny, annan eller bättre bostad enbart i Malmö, Hälsing-borg, Lund, Landskrona, Kristianstad, Trelleborg och Hässleholm. Av dessa saknar i runt tal 14 000 egen familjebostad i de städer där vederbörande

har sin försörjning. En kraftig ökning av bostadsproduktionen, under former som sätter stopp för vidare spekulation i folks bostadsnöd, är nödvändig *dels* för att eliminera bostadsbristen inom överskådlig tid, *dels* för att förhindra sådana tragedier som bostadsbrist, trångboddhet och ekonomiska bekymmer för med sig och *dels* för att säkra full sysselsättning åt byggnadsarbetarna och arbetarna inom de näringsgrenar som har goda konjunkturer när bostadsproduktionen står på toppen.

Likaväl som det är nödvändigt att det byggs fler bostäder är det att bostäderna blir billigare. Härvid spelar kredit- och räntepolitiken en avgörande roll liksom också monopolprissättningen på byggnadsmaterial. Det är hög tid att återgå till lågräntepolitiken, då en procent lägre ränta betyder 10—12 procent lägre hyra. Enbart de summor som hyresgäster och egna hemsägare, jordbrukare, småföretagare och andra i dag betalar i form av räntor som överstiger ränteläget 1955 skulle göra det möjligt att öka konsumtionen och därmed väsentligt stimulera produktionen och sysselsättningen inom en rad näringsgrenar.

Det finns sammanlagt 281 tätorter i Skåne, från samhällen med 200 invånare till städer av Hälsingborgs och Malmös storlek. Knappt tredjedelen av dessa har reningsanläggningar i någon form, och endast ett 30-tal orter har anläggningar för höggradig rening av avloppsvattnet. Städer som Malmö, Hälsingborg, Landskrona, Trelleborg, Ängelholm och andra har ännu inte löst frågan om höggradig rening av avloppsvattnet som alltjämt finner vägen direkt ut i Skälderviken, Öresund och Östersjön, i en del fall i farligt grannskap till livligt frekventerade badplatser. Malmö har visserligen beslutat bygga ett reningsverk för en del av staden, men när det kommer till utförande är ovisst. Köpingar som Tomelilla, Bjuv, Furulund, Kävlinge och Lomma har heller inte denna viktiga angelägenhet ordnad. Nära 200 städer, köpingar och samhällen har inga som helst reningsanordningar för avloppsvattnet. Vattenföreningen är utbredd, och det är en viktig samhällsangelägenhet att snarast åstadkomma en ändring av detta förhållande. Även vattenförsörjningen är eftersatt. Här finns arbetsobjekt i betydande omfattning.

Finansieringen är ett stort problem i sammanhanget. Många kommuner har svårigheter att låna pengar till nödvändiga investeringar, och utbetalande av statsbidrag dröjer som regel i flera år och påverkar direkt den kommunala utdebiteringen som måste höjas för att betala anläggningar vilka avses fylla sin funktion under många decennier och sålunda borde finansieras genom långfristiga lån. Å *ena sidan* är det därför nödvändigt att kommunerna inte bara får tillstånd att upptaga lån för sådan investering utan också att de beviljade lånen erhålles, å *andra sidan* är det nödvändigt att statsbidragen höjes och utbetalas i form av byggnadskreditiv samt regleras så snart anläggningen är klar.

Skåne är ett tätbefolkat landskap vars vägnät utsättes för stora påfrestningar genom trafiken till och från utlandet. Motorismens utveckling gör det samtidigt lättare att planera för näringslivets utbyggnad regionalt. Men vägnätet är inte alls i det skick som man har rätt att fordra i vårt moderna samhälle. Motorismens betydelse kommer att öka ytterligare inte minst genom nedläggning av ytterligare bandelar, som SJ planerar i olika delar av Skåne. Enligt officiell statistik finns det i runt tal 7 500 km landsvägar i Skåne. Av dessa är endast omkring 2 000 km permanentade. Tusentals km utgöres av smala, krokiga och backiga grusvägar i mycket dåligt skick. En del vägarbeten är i gång men ingalunda i den omfattning som behovet av vägförbättringar påkallar.

Av vårt lands omkring 1 200 000 inregistrerade motorfordon finns omkring 105 000 i Malmöhus och omkring 50 000 i Kristianstads län. Motorismen tillför statskassan väldiga belopp årligen. Enligt senast tillgängliga uppgifter inbringar fordonsskatten 360 milj. kronor, bensinskatten 670 milj. kronor och omsättningsskatten på motorfordon 150 milj. kronor eller tillsammans 1 180 milj. kronor. Det gör i genomsnitt 1 000 kronor per fordon. Enligt denna genomsnittssiffra får fordonsägarna i de båda skånelänen betala sammanlagt 155 milj. kronor per år. Dessa medel bör i ökad omfattning komma motorismen till godo i form av anslag till ytterligare utbyggnad och förbättring av vägnätet. Därmed skapas också nya arbetstillfällen för de arbetslösa.

Arbetsobjekt inom de tre områden vi här nämnt kan ge sysselsättning åt tusentals arbetslösa och därtill förbättra sysselsättningsmöjligheterna inom andra näringsgrenar, öka konsumtionen och produktionen.

Med stöd av ovanstående hemställes,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t anhåller om skyndsamt utredning och förslag i syfte att åstadkomma en genomgripande förbättring av vägnätet och för uppförande av anläggningar för höggradig rening av avloppsvattnet i Malmöhus och Kristianstads län.

Stockholm i januari 1959

Gunnar Öhman

Helmer Persson
